Ohjaus- ja ennakointiosasto

3.10.2016

Hallinto- ja turvallisuusjaosto
Eduskunta

Hätäkeskuslaitoksen kirjallinen asiantuntijalausunto aiheesta; HE 134/2106 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2017

HAK; Hätäkeskuslaitoksen lausunto Eduskunnan hallinto- ja turvallisuusjaostolle hallituksen esityksestä eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2017

Eduskunnan hallinto- ja turvallisuusjaosto on 28.9.2016 pyytänyt Hätäkeskuslaitokselta asiantuntijalausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2017. Lausunnon teemana on pelastustoimi ja hätäkeskustoiminta.

Yleistä

Hätäkeskustoiminta on yksi tärkeimmistä toiminnoista, jotka vaikuttavat kansalaisten suoraan luottamukseen viranomaisia ja yhteiskuntaa kohtaan. Yhteiskunnan kompleksisuuden lisääntyessä ja väestön ikääntyessä hätäkeskustoiminta muuttuu entistä vaativammaksi. Hätäkeskuslaitoksen rooli yhteiskunnan varautumisessa korostuu muuttuneen turvallisuusympäristön myötä. Hätäkeskuslaitos on tärkeä toimija yhteiskunnan turvallisuuskentässä ja sisäisen turvallisuuden tilannekuvan tuottamisessa. Se on hätätilanteissa tiedonkulun keskipiste ja yhteiskunnan kriisinsietokyvyn kannalta keskeinen taho.

Hätäkeskuslaitokselle esitettävät määrärahat vuodelle 2017

Hallituksen esityksessä ensi vuoden talousarvioksi Hätäkeskuslaitoksen määrärahoiksi esitetään 49 595 000 euroa. Hätäkeskuslaitokselle esitettävät määrärahat ovat noin 3 miljoonaa euroa vuotta 2016 pienemmät.

Hätäkeskuslaitoksen henkilöstömäärää on vähennetty vuosien 2011 - 2015 välisenä aikana 763 henkilöstä alle 600:aan. Vuoden 2016 henkilötyövuosi toteuma-arvio on noin 580.

Hätäkeskuslaitokselle ensi vuodelle esitetty määrärahakehys tarkoittaa, että viraston henkilöstömäärä laskee nykyisestä 600 tasosta alle 540:n. Hätäkeskuslaitoksen tämän vuoden henkilöstöpulan takia virastolle kertyy ensi vuodelle siirtyvää erää, jonka turvin henkilöstömäärä kyetään todennäköisesti pitämään tämän vuoden tasolla. Ensi vuoden aikana käyttöönotetaan uusi valtakunnallinen hätäkeskustietojärjestelmä, jonka käyttöönottotoimenpiteet sekä koulutukset vaativat merkittäviä henkilöstöpanostuksia.

Osoite | Address
Hätäkeskuslaitos
PL 112, FI-28131 PORI

Nödcentralsverket
PB 112, FI-28131 BJÖRNEBORG

Puhelin | Telefon
+358 (0)295 480 112

Faksi | Telefax
+358 (0)295 411 800

E-mail
hatakeskuslaitos@112.fi

etunimi.sukunimi@112.fi
forstnamn.efternamn@112.fi

www.112.fi

Tämän lisäksi samaan aikaan uuden hätäkeskustietojärjestelmän sekä valtiohallinnon yhteisten ICT-ratkaisujen, kuten TUVE-palveluiden, mukanaan tuomat käyttö- ja ylläpitokulut tulevat nousemaan merkittävästi. Osaan näiden kulujen syntymiseen tai suuruuteen virastolla ei ole mahdollisuuksia vaikuttaa, eikä niiden lopullista suuruutta ole kyetty ennakolta arvioimaan.

Hätäkeskustoiminnan vaatimat resurssit

Sisäisen turvallisuuden selonteossa on todettu että nykymuotoinen hätäkeskustoiminta edellyttäisi Hätäkeskuslaitokselle vähintään 600 - 630 henkilötyövuoden tasoa tulevaisuudessa. Hallintovaliokunta on lausunnossaan (HaVL 16/2016 vp - VNS 3/2016 vp) arvioinut hätäkeskustoimintaan tarvittavat resurssit samansuuruisiksi. Lisäksi Hallintovaliokunta on kiinnittänyt erityistä huomiota siihen että hätäkeskustoiminnan resursoinnissa tulisi entistä enemmän huomioida toiminnan luonne varautumisnäkökulmasta, eikä mitoittaa resursseja normaaliajan kuormituksen perusteella.

Lisäksi hallintovaliokunta on todennut 2016 toukokuussa antamassaan lausunnossa että Hätäkeskuslaitoksen määrärahataso on suhteellisen pieni sen rooliin nähden etenkin varautumisnäkökulmasta. Hätäkeskustoiminnan merkitys korostuu entisestään hybridisodankäynnin ja kyberturvallisuuden uhkakuvissa, joissa todennäköisesti toimitaan pitkään sisäisen turvallisuuden viranomaisten johdolla ennen kuin Puolustusvoimien toimivaltuuksia lisätään valmiuslainsäädännön kautta.

Hätäkeskustoiminnan merkitys yhteiskunnassa turvallisuuden tuottajana

Hätäkeskuslaitos on yksi keskeisimpiä toimijoita yhteiskunnan kriisinsietokyvyn ylläpidossa toimiessaan erilaisten äkillisten ja arvaamattomien tilanteiden osalta tiedonkulun keskipisteenä ja alkutoimenpiteiden käynnistäjänä. Mikäli sen toimintakyky laskee, ovat heijastevaikutukset erityisesti muiden turvallisuusviranomaisten toimintavalmiuteen merkittäviä. Uusi viranomaisten yhteiskäyttöinen hätäkeskustietojärjestelmä ja alati laajeneva tehtäväkenttä mm. Rajavartiolaitokselle tuotettavien palveluiden osalta korostavat sen roolia yhteen kokoavana varautumisen asiantuntijavirastona.

Hallintovaliokunta on todennut lausunnossaan (HaVL 16/2016), että Hätäkeskuslaitoksen palvelutason olennainen lasku tarkoittaa kansalaisten suuntaan muun muassa lisääntyneitä kuolemantapauksia ja merkittävien omaisuusvahinkojen määrän kasvua. Ensihoidon, pelastustoimen ja poliisin osalta vaikutukset merkitsevät toiminnallista viivettä siitä aiheutuvine seurausvaikutuksineen.

Nykyisellä päivystyshenkilöstön määrällä ei kyetä vuonna 2016 saavuttamaan virastolle asetettuja tulostavoitteita. Mikäli päivystyshenkilöstöön kohdistuu

lisää vähennyksiä seuraavina vuosina, kesäkaudesta ja kiireajoista ei enää tulla selviämään ilman palvelutason heikkenemistä. Lisäksi häiriöiden ja ruuhkatilanteiden määrä lisääntyisi selvästi. Esimerkiksi alkusyksyn Rauli-myrsky aiheutti pahimmillaan yli 12 minuutin hätäpuhelujonon, jonka seuraukset olisivat voineet olla kestämättömiä.

Lopuksi

Suomalainen sisäisen turvallisuuden viranomaisten yhteistyö on kansainvälisestikin vertailtuna ensiluokkaista ja hätäkeskustoimintaa on kehitetty viimeinen vuosikymmen tiiviisti eri viranomaisten kanssa. Hätäkeskustoiminta on koko auttamisen ketjun osalta turvallisuuden tukipilareita, joten siihen liittyvien viranomaisten resurssien suunnittelussa on huomioitava näiden rooli kriisiorganisaatioina, eikä mitoittaa toimintaa normaaliolojen arjen perusteella.

Hätäkeskuslaitoksen johtaja Martti Kunnasvuori

Johtaja, ohjaus ja ennakointi Teemu Lehti

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Hätäkeskuslaitos 03.10.2016 klo 08:58. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Jakelu sanna.turpeinen@eduskunta.fi

Tiedoksi Jukka Aaltonen
Marko Nieminen

Osoite | Address
Hätäkeskuslaitos
PL 112, FI-28131 PORI

Nödcentralsverket
PB 112, FI-28131 BJÖRNEBORG

Puhelin | Telefon
+358 (0)295 480 112

Faksi | Telefax
+358 (0)295 411 800

E-mail
hatakeskuslaitos@112.fi

etunimi.sukunimi@112.fi
forstnamn.efternamn@112.fi

www.112.fi